

Josef Pokorný, Martin Golec:

Mapa Ochozské jeskyně, kreslená členy VDT ještě před ing Feitlem.

Náš externí spolupracovník, Martin Golec ze ZO 6 – 01 Býčí skála, který je od loňského roku pracovníkem olomoucké University J.A. Komenského, Filozofické fakulty, Katedry historie, sekce archeologie, nám poslal svůj nový historický nález, týkající se jižní části Moravského krasu, konkrétně Ochozské jeskyně. Jde o mapu Ochozské jeskyně, kterou jsme dosud neznali. Najdete ji v příloze.

Zcela určitě jde o mapu, zhotovenou pracovním kolektivem Günthera Nouackha, někdy kolem roku 1910. Proč jsme o tom tak přesvědčeni? Vraťme se nejprve do oněch dávných dob, kdy došlo rozhodnutím jejího nového majitele (od 8. prosince roku 1830) hraběte Dietrichsteina k prostřílení nového vchodu a zpřístupnění této jeskyně (v srpnu roku 1840) a připomeňme si, jak jeskyně postupně měnila svoji podobu.

V tom roce 1840 nechal hrabě Dietrichstein prostřílet – místo úzké pukliny klesající pod úhlem cca 30° několik sáhů dolů do trativodu, odvádějícího protékající vody – nový vchod v úrovni terénu. Podle stop vrtáků byl vchod prostřílen v úrovni terénu zevnitř ven. Odstřílený skalní materiál byl naházen do trativodu, odvádějícího vodu. Poté nechal pan hrabě osadit vchod zárubněmi s těžkými dubovými dveřmi. Důsledkem toho bylo, že protékající povodňové vody zanášely balvany, (které do trativodu deponovali lidé – tj. horníci, najatí panem hrabětem) splavovanými sedimenty, až náplava trativod zcela ucplala. Pak tlak vody několikrát za povodní vyrazil dveře, které nechal pan hrabě vždy následně opravit a znovu vezdít.

Křtinské panství, ke kterému tehdy Ochozská jeskyně patřila dostala věnem nejstarší dcera pana hraběte, Terezie. Když zemřela, prodal její manžel, hrabě Mensdorf – Pouily Křtinské panství v r. 1864 hraběti z Bubna. To byl zřejmě první majitel jeskyně, uvažující logicky. Ten nechal vyhodit dubové dveře a nahradil je u kováře zhotovenými mřížovými dveřmi, kterými mohly vody z jeskyně volně odtékat. Lze ale předpokládat, že už tehdy byl sedimenty ucpan „Povodňový kanál“, odvádějící vody z chodby Hadice. Důsledkem toho bylo zřejmě pozvolné zanášení některých prostorů Hadice, a to v prostoru Okružní chodby, Partie „U hada“ a u ostrého zlomu chodby v partii u „Zkamenělého srdce“.

Někdy v polovině devadesátých let devatenáctého století vydal pan profesor Richard Trampler popis Ochozské jeskyně, který doplnil mapou Ochozské jeskyně, jejímž autorem byl Martin Kříž. A na této mapě právě chybí zakreslení Povodňového kanálu. Proč? Protože v té době, kdy Kříž mapu kreslil už bylo jak vtokové, tak výtokové ústí tohoto kanálu zcela určitě pod hladinou sedimentů.

Začátkem června r. 1879 byla nad Hostěnicemi průtrž mračen, příval vod zatopil severozápadní konec Hostěnického údolí a zaplnil Vilémovo údolíčko.

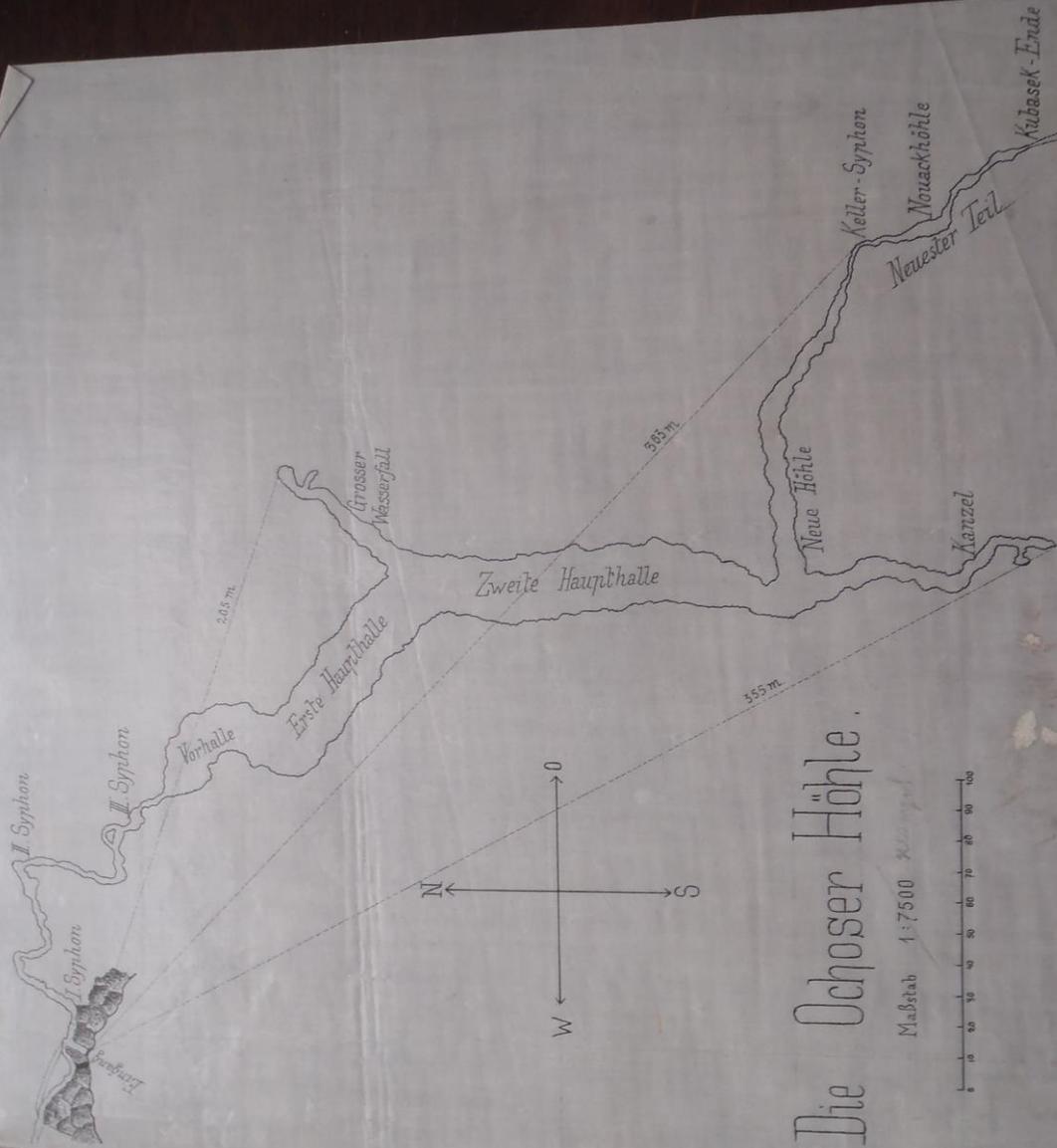
Protože propadání v Severní zátocy (dnes Hostěnické propadání I) nestačilo odvádět přitékající kvanta vod, našla si voda v Západní zátocy Vilémova údolíčka cestu, kterou jí otevřela rodina lamačů kamene – Ryšánkovi a od té doby tekly vody Hostěnického potoka permanentně Hostěnickým propadáním II a následně Ochozskou jeskyní a unášené kaly ukládaly v tišinách chodby Hadice.

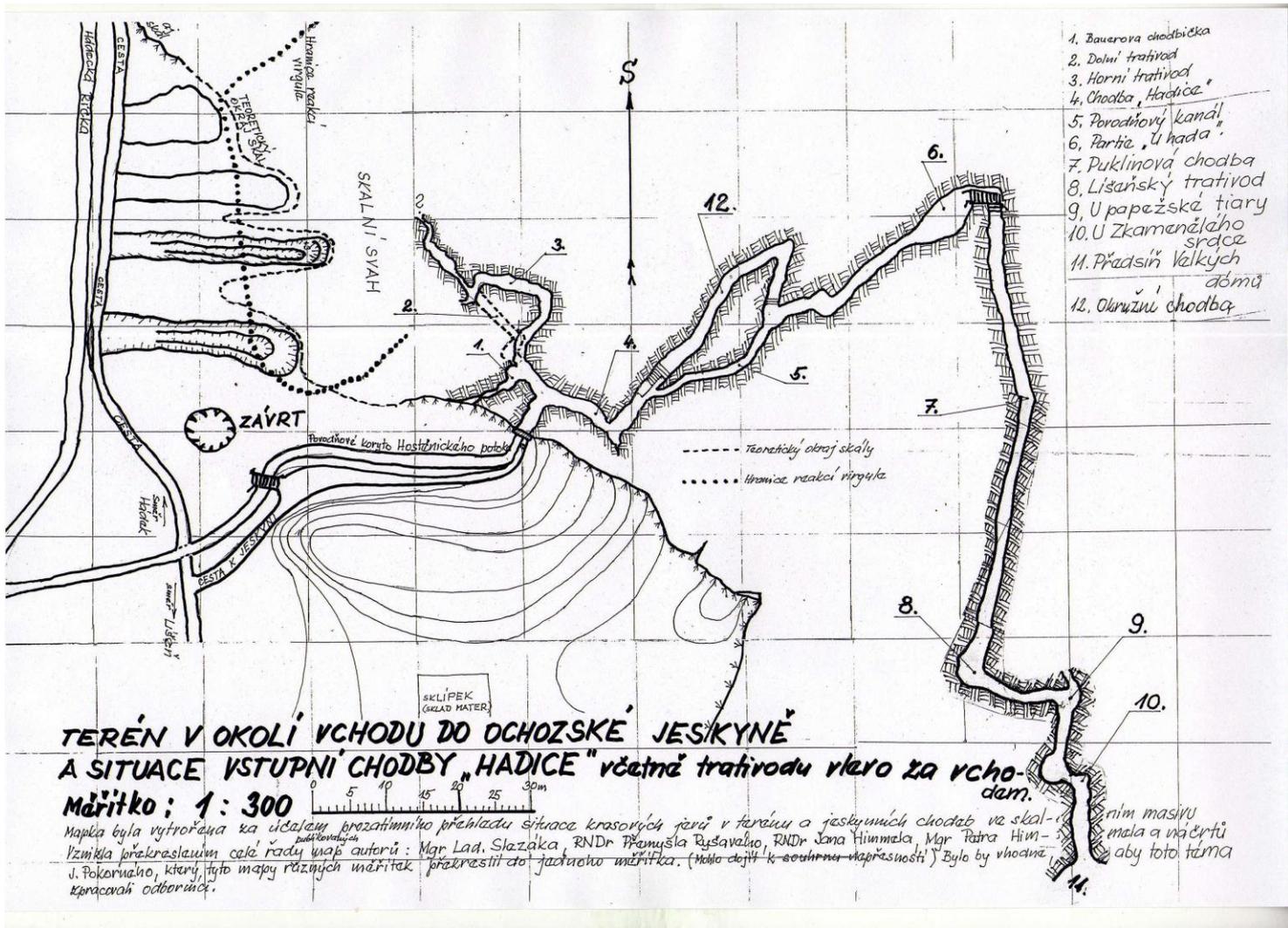
Když někdy v roce 1909 přišla do Ochozské jeskyně parta německých jeskyňářů pod vedením mladého Günthera Nouackha, byla už v Hadici (podle jejich popisu) tři místa obtížně průlezná. (Ta kritická místa jsem popsal již výše v textu). Bylo nebezpečí, že se za vyšších vodních stavů nedostanou badatelé z jeskyně. Němečtí jeskyňáři si uvědomili, že nejprve je zapotřebí zamezit stálému průtoku vod Hostěnického potoka. Zřejmě hovořili s pamětníky, kteří jim prozradili, kudy odtékala voda z Vilémova údolíčka před průtrží mračen v r. 1879. Vybuďovali tedy v blízkosti Severní zátoky hrázku, kterou vody vrátili do míst, kudy za normálních průtoků protékala dříve a protéká i dnes. (Protože Základní organizace ČSS 6 – 11 „Královopolská“ trvale udržuje zmíněnou hrázku). Jen při vysokých vodních stavech přetečou vody Hostěnického potoka přes hrázku do Západní zátoky, tj. do Druhého (povodňového) propadání a pak tečou Ochozskou jeskyní.

Druhým historickým hrdinským činem německých jeskyňářů bylo to, že kritická místa v Hadici vyčistili a naplaveniny vyvozili ven z jeskyně. Zabývali se myšlenkou prostřílet či prolámat štolu, která by vody z jeskyně odváděla. Teprve v průběhu prací objevili a vyčistili Povodňový kanál a tak odvedli povodňové vody přírodní cestou.

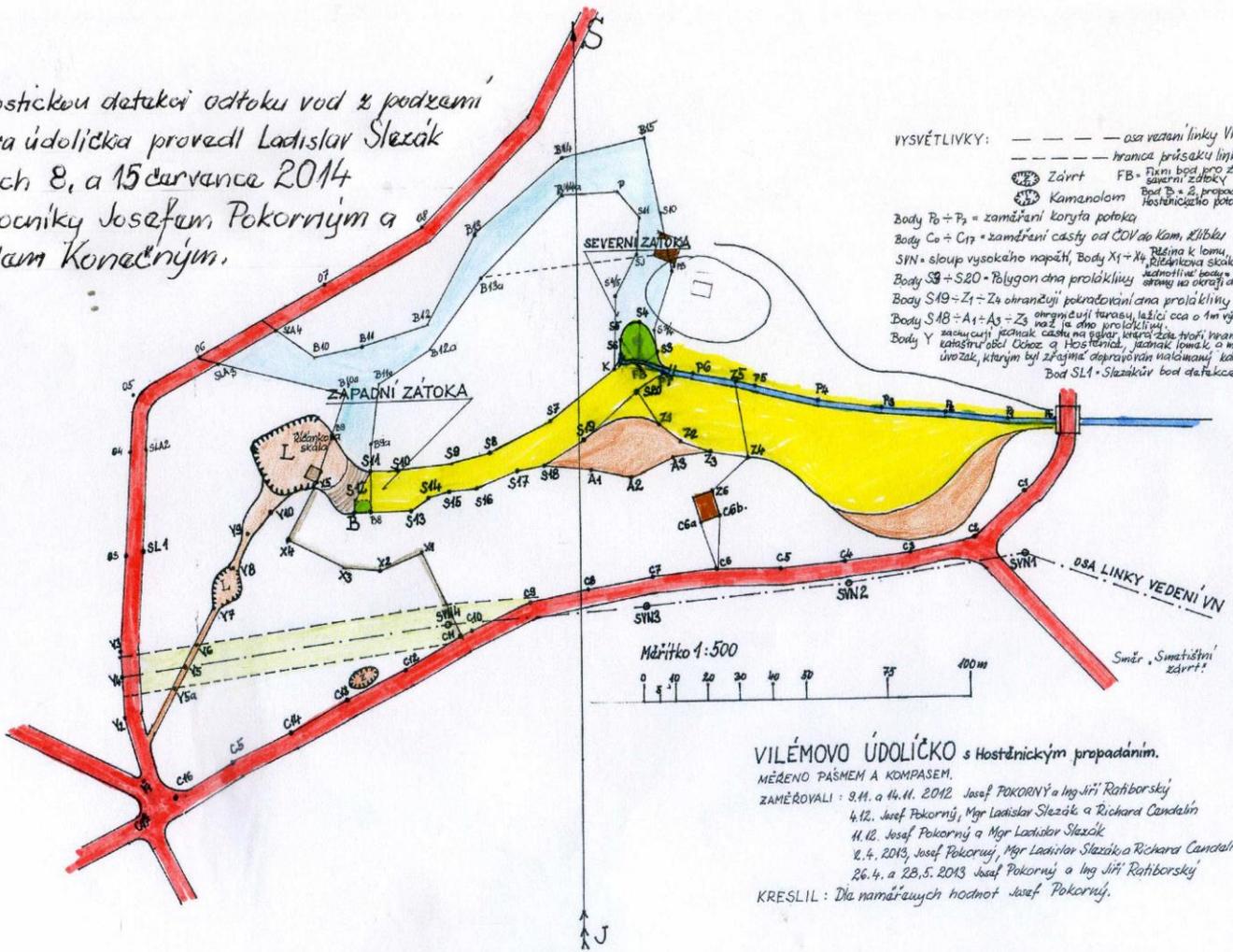
Mapa Ochozské jeskyně, kterou mi poslal Martin Golec je zcela určitě z doby před zahájením vyčišťovacích prací. Kellerův sifon je s největší pravděpodobností dnešní Wankelův sifon. Nová část – Nouackhova jeskyně je prostor kolem Hroznu a Kubáskův konec končí v sedimentech dnešního Křížova sifonu. K dalšímu postupu jeskyní došlo až po První světové válce, a to už je jiná část historie.

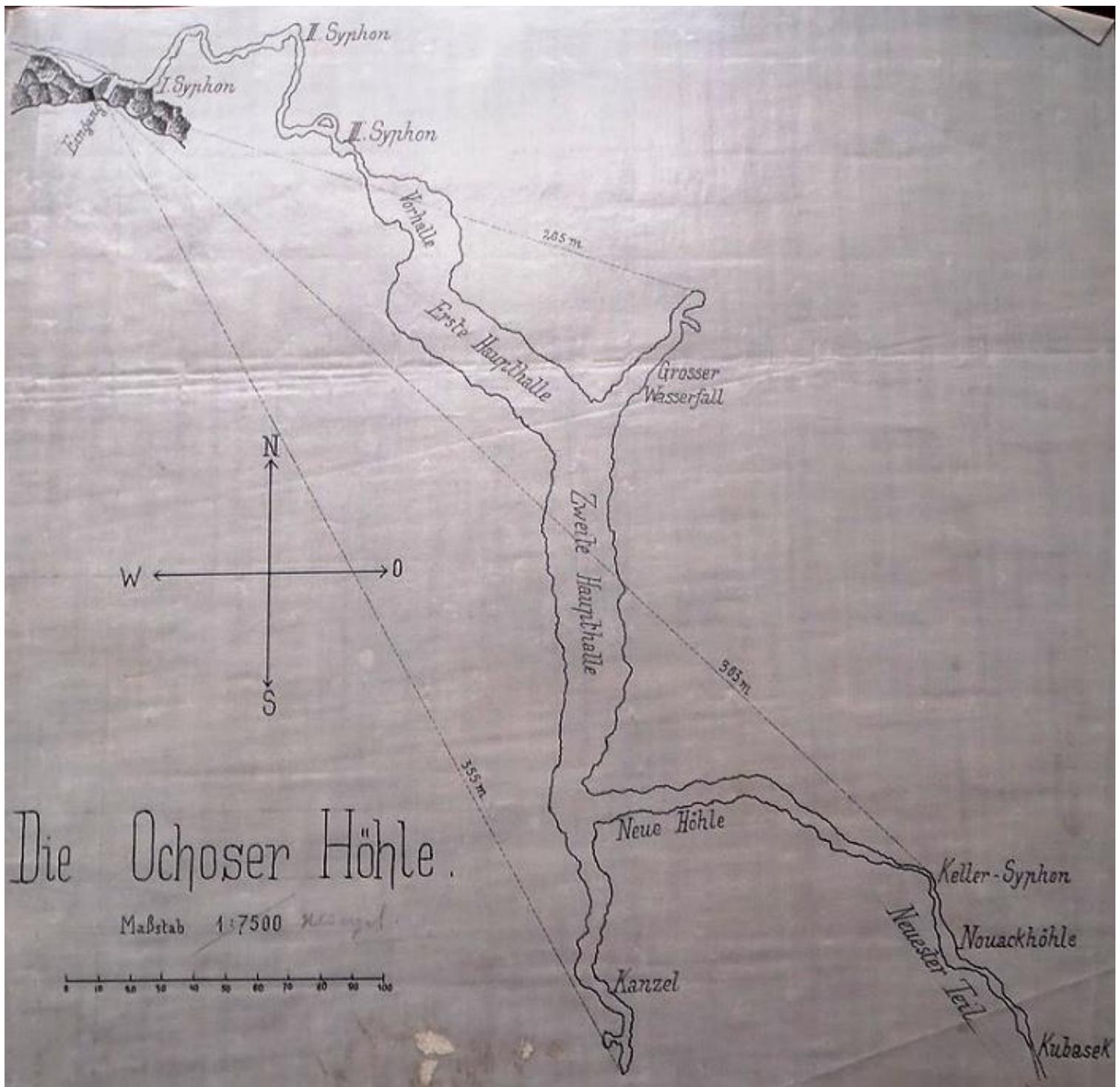
Jak jsem již uvedl výše, mapu, kterou našel Martin Golec najdete v příloze. K ní jsem pro úplnost představy současného stavu přiřadil mapu vstupní části Ochozské jeskyně, chodby Hadice a jejího okolí. (Objekt č. 5 je Povodňový kanál, objekt č. 12 je Okružní chodba). A dále najdete také mapu Vilémova údolíčka, ležícího pod Hostěnicemi. Názvy jednotlivých částí Hadice jsou převzaty z Ryšavého mapy (z r. 1944). Názvy z Vilémova údolíčka (dle M. Kříže) jsme zvolili jako pracovní při jeho mapování 2012/2013 (Severní zátoka = místo Propadání Hostěnického potoka I. a Západní zátoka = místo Propadání Hostěnického potoka II.).

Telegnostickou detekcí odtoku vod z podzemí
Vilémova údolíčka provedl Ladislav Slezák
ve dnech 8. a 15. července 2014
s pomocníky Josefem Pokorným a
Davidem Konečným.

Napsal a zakreslil: Josef Pokorný

Ze serveru SPELEO.cz zrcadleno také na serveru:

www.SPELEOZHADY.cz